

Aleksander Lubina

**Böjki
Hankowe
dlö bajtli grzecznych
i rozumnych.**

**Dlö Bernarda, Dagi, Diany, Elli, Julianki, Kostusia, Leo, Nadii
i Zosi**

Ligota 2016

Wydawnictwo Lubina sp. z o.o.

Bějki te ôpedziol nōm Hanek.

Aleksander Lubina ôpowiōstkã Hankowã spisoł.

Ewa Wrożyna namalowoła piykne akwarele.

Mirosław Syniawa bějki na ślōnski tumaczōł.

Hanek ôpedziol bějki szejś:

- w pyndziałek ô kurce,
- we wtorek ô kocie,
- w strzodã ô kozie,
- w sztwōrtek ô boczōniach,
- w piōntek ô yzlu,
- w sobotã ô gawrōnach.

W niedzielã idźcie do Starzika i Starki – ôni tyż
wōm ôpedzōm jakōś bějkiã.

Abo wy im ôpedzcie.

W bõjkach Hankowych pokazujõm sie:

Kurka Karolina, kokot Karol, siedmioro kurzõnt,

Gyñsi – mianõw Hanek niy wymianowoł;

õwce Helga, Ana i Gryjtka,

kozy Erna i Yma,

kõń Erwin,

świnka Berta,

kot Pyjter,

pies Paul,

boczõń i boczõniowõ i pokolynia boczõniõnt,

wrõble Achim, Agnys, Alojz, Ana, August,

Brygida, Dora, Ernest, Erwin, Francik, Francka,

Fric, Frida, Gerhat, Gertruda, Gizela, Gustlik,

Hilda, Horst Hubert, Jorg, Maryjka, Rita, Rudi,

Stanik, Willi;

mazurki, kraski, pluskwy, [chwistki](#), szpõki, wrodarki,

młynõrki, sztyrnadle, cukrõwki, kosy, stroka,

pustułka i põjdzka,

gawrõny – mianõw Hanek niy wymianowoł,

myszki i szczury - mianõw Hanek niy wymianowoł,

Filip.

Bějka ô kurce

Bějka ô kurce, abo ô siedmiu kurzyntach.

Bějka ô kurce, abo ô siedmiu kurzyntach...

– prōwdōm to niy wiym ô czym...

Dyc ôd poczōntku.

Naôbkoło zōgrody dlō gadziny rośnie żywy płot. Ten żywy płot to przycinane jedbōwnice. Liściami ôd jedbōwnic futruje sie gōnsiōny ôd jedbōwnika.

W gōjiku jedbōwnicowym kurka Karolinka skłōdō każdy dziyń po jednym biołym jak śniyg jajcu. Filip, włōściciel Karolinki, każdy dziyń podbiyrō jyj te jedne biołe jak śniyg jajuszko, warzi dwie minuty i zjōdō na śniōdanie. Filip je rōd, Karolinka niy je rada.

Zmiyniō kurka tyn plac, kaj sie gniōździ, coby schować jajco przed Filipym, dyc gdōkanie jōm wyzdradzō. Snosi jajco, zagdōkō, pokazuje sie Filip i po jajcu. Kurka musi gdōkać po śniesiyniu jajca – tak to juź je.

W jedne piykne rano Filip dostał smak na dwa jajca na miynko. Dwōch jajec na dziyń Karolinka niy snosi. Potrzebne sōm dwie kurki, co snoszōm biołe jak śniyg jajuszka. A to dō sie zrobić.

Na druge rano Karolinka snosi jajco, gdökö, Filip przilaži, kurkã chwöli i ku jeji ździwiyniu jajca niy biere. Powtörzö sie to tak koždy dziyń bez cołki tydziyń. Jajco ôsme, jak śniyg biołe, Filip biere.

Siadła Karolinka w gniöździe na jajcach, jajec juź niy snosi. Siedym jajec, jak mlyko biołych, kurka bez trzi tydnie wysiaduje.

Po tym czasie przichodzöm na świat kurzynta, co ôgłosiły mocnym, zdrowym głosym.

Słyszcy kurzynta kokot Karol. Pieje Karol z uciechy. Do szczyńśliwyj mamulki przilažöm na byzuch pies Paul i kocur Pyjter. Przilažöm ô zachwyt nad małymi ôwce, kozy, świnka i kōń.

Jake piykne! Jake maluške! Jake maluške! Jake žöłciuške! Take podane na mamulkã! Take podane na tatulka!

Karolinka je dumnö z bajtli. Karol paradnie roztoparczö piöra. Mijö dziyń, mijö noc, mijö czas jakiś.

Pisklöki ôbröstajöm w piörka. Wyröstajöm z pisklököw gryfne kurzynta. Szejś kurek i jedyn kokocik. Bioły kokocik i bōnte kurki. Jedna kurka z czörnöm brwiöm je siwö jak kuropatwa, drugö je krymowö, trzeciö czyrwōnawö z zielōnymi szłapkami, sztwörtö złotö, flekowanö, piöntö czörnö, szöstö biołö z czōrnymi kōncami piör.

Prziglōndö sie Karolinka swoim bajtlöm. Gryfne bajtle. Mōndre bajtle. Niykere grajfne i chytre, inksze spōłczujöm rodzyństwu, jak sie czego wylynkö, a jeszcze inksze pröbujöm sie rzōndzić

i roztopiyrzajōm sie przy jōdle, coby wydziubać
nojlpsze ziōrnie.

Mōndre bajtle. Gryfne bajtle. Take zdrowe. Take
roztōmajte. Nō prawie! Take roztōmajte ... Take
roztōmajte ...

Prziłazi kokot, gōwkōm kryńci. Ôpaternie
prziglōndō sie kuropatwianyj kurce. Paulek
podejrzliwie zazyrō na zielōne szłapki. Pyjter
spoziyrō zgnyło rōz na złotō rōz na czōrnō kurkã
– cojs mu niy sztimuje.

Cojs niy sztimuje! Cojs niy sztimuje – myslōm
ōwce, kozy, świnka i kōń. Żōdyn rōz tak niy było.
Ôj, żōdyn rōz! Co to mō znaczyć? Co to mō
znaczyć?

Prziłazi kōń do Karolinki i padō: Biołe kurki to
nasze kurki. Dyć bōnte kurki nōs bezpokojōm, bo
co bydzie, jak ich sam bydzie wiyncyj?

Prziłazōm ôwce do Karolinki i padajōm: ôwce
bywajōm biołe i czōrne, tōż i kurki mogōm być
biołe i czōrne. Dyć inksze farby? Biołe kurki to
nasze kurki. Złote, flekowane? Zielōne szłapki,
czōrne brwi? Ku czemu to wiedzie! Bydzie ich
wiyncyj? Bydzie ich wiyncyj! Bydzie ich dużo!
Bydzie ich festelnie dużo! Nie bydzie dlō nōs
placu!

Niy bydzie dlō nōs koryta – padō świnka.
Wypijōm nasze mlyko – padajōm kozy.

Wszandy wleżōm – szczeknōł Paul.

Wystraszōm myszy – groźnie zamruczoł Pyjter.

Dwa biołe kokoty, to ô jednego za dużo – myśli
Filip.

Jake jajca snosi kurka siwõ jak kuropatwa, jake krymowõ, jake czyrwonawõ z zielõnymi szłapkami, jake żõłtõ – takõ ździebko strokatõ, jake złotõ flekowanõ, jake czõrnõ, jake biołõ z czõrnymi kõńcami piõr?

Filip jõdõ jyno biołe jajca.

Filip znojdzie rozsõndek.

Wierzõm w to ôwce, kozy, świnka, kõń i Pyjter i Paul.

Bějka ô kocie

Bějka ô kocie,
kerego w tyj bějce
wcale to a wcale niy ma.

Stoł Filip ô rozwidniöku.

Kōniowi doł futrōnku. Ôwcōm i kozōm siana.
Świni do koryta nasuł kartōfli z ôsuciym,
a kurom do kōrmika zbożō z wypuszczkami.
Pyjtrowi do miski naloł mlyka roztworzōnego
wodōm, bo same mlyko moźno je smaczniyjsze,
dyc dlō kota niy zazbyt zdrowe. Paul zjöd na
wieczōr godnie futru ekstra psiego dlō srogich
psōw, rano dostōwoł czystō wodã do czystyj
miski.

Kōń zarzoł, świnka zakrzōnkała, kozy zameczały,
ôwce zabeczały radośnie. Kura i kurzynta
dziubały prōcno. Z połnymi dziubami sie niy
gödō.

A miska stoła połnō do rantu – niy ruszōnō.

Kaj sie podzioł Pyjter? Niy ma Pyjtra? Kaj tyn
kot? Kaj Pyjter? Niy ma Pyjtra?

Nō i dobrze.

Piyrszō ôpowōżyła sie kurka siwopiōrka, podlazła do kociyj miski, rozglōndła sie ôpaternie i napiyła mlyka z wodōm. Dobre! Dobre! Dobre!

Przileciały dō miski kurka krymowō, kurka czyrwōnawō z zielōnymi szłapkami, kurka żōltō – ździebko strokatō, kurka złoto flekowanō, kurka czōrnō, kurka biołō z czōrnymi kōńcami piōr. Napiyły sie kurki mlyka z wodōm. Dobre! Dobre! Dobre!

Na drugi dziyń było tak samo.

Kaj sie podzioł Pyjter? Niy ma Pyjtra? Kaj tyn kot? Kaj Pyjter? Niy ma Pyjtra? Nō i dobrze.

Piyrszō podlazła do kociyj miski kurka siwopiōrka. Napiyła się mlyka z wodōm. Dobre! Dobre! Dobre!

Przileciały dō miski kurka krymowō, kurka z zielōnymi szłapkami, kurka strokatō, kurka flekowanō, kurka czōrnō, kurka z czōrnymi kōńcami piōr. Napiyły sie kurki mlyka z wodōm. Dobre! Dobre! Dobre!

Przidyrdaly ôwce. Dobre! Dobre! Podleciały koza łaciatō i koza biołō. Patrzōm – miska prōznō.

Możno jutro miska zajś bydzie połnō mlyka z wodōm.

Dobrze, że Pyjtra niy ma. Pyjtra niy ma, za to je
miska poľnõ mlyka z wodõm.

Na trzeci dziyń cojs sie zmiyniõ.

Filip spozorowõł dziury w miechach ze zbozym.
Zbozõ ubyõ. Moc zbozõ sie stracyõ. Maõ
zbozõ sie õstaõ. Świnka dostanie mynij õsuciõ, a
kõn mynij õwsa. Kury tyz dostanõm mynij.

Niyrõd bõł tymu kõn, świnia i kury. Ôwcõm
i kozõm byõ jedno.

Przi Pyjtrowyj misce prziszõ do chaje miyndzy
kurzyntami. Miaõ gõd. Filip niywiela im wysuõ,
a i to wydziubaõ frechowne wrõble. Byõ ich
moc. Bioõ kokot dwojõł sie i trojõł, coby je
przegõniõ, dyõ wrõbli byõ w trzi i trochã. Wartko
wyzbiyraõ zboze z wypuszczkami.

Paulowi õ ścmiywku szczury wyzarõ futer. Kupa
szczurõw. Paulek sõm jedyn niy poradziõł
õbrõniõ miski.

Cojs niydobrego staõ sie na placu.

Bějka ô kozie

Koza, jak to koza, była wraziłatō i ździebko upartō. Rada sie asiyła. Łaciatō koza to niy bele fto. Jakich to ôna niy miała przodkōw.

Co to ôna niy je! Czego to ôna niy wiy! Czego to ôna niy jadła!

Kozy jedzōm wszyjsko. Jedzōm wszyjsko, co znojdōm. Tōż Yma, bo to ô kozie Ymie ta bějka, zeżyrała zboże z wypuszczkami kurzyntōm, siano ôwcōm, futrōnek Erwinowi, strzewiki Filipowi, Paulkowi halsband, napoczła i ucho ôd Pyjtra, dyć tyn ôcucnōł i podrōpoł jyj nos.

Kozy jedzōm wszyjsko. Jedzōm wszyjsko, co znojdōm. Tōż Yma wyrzōndzała strōmōm i krzōm. Łōński rok Yma zeżarła ślazowe rōże, słońeczniki i hanyski. Dwa lata tymu straciyła sie rajfa!

Zjadła tyż Yma wszyjske rozумы. Yma mō siostrã – Ernã. Erna jet roztropnō. Erna upozorniō Ymã na skutki gupoty. Yma niy suchō Erny. Yma wiy lepszyj. Słyszala Yma, że na zōpłociu rośnie moc gymizy i ôwocu, co ich jeszcze niy jadła.

Umiyniyła se Yma skosztować niyznanych jyj maszketōw. Jak sam ale wydostać sie na wolność?

Jak przelyż bez płot? Łazi koza wduż płota. Łazi i łazi. Łazi i myśli ô tym, co jyj padała stroka.

Stroka Magdalyna narozprawiała Ymie ô cudach za płotym.

Za płotym wszyjsko jest smacznijjsze i wiyksze. Nō i wszyjsko je dlō wszyjskich. A nojbarzij dlō wszyjskich kōz. Kapusty majōm gowy jak nojwiyksze banie. Szałōt rośnie tak wartko, że żōdyn rōz niy brakuje świyżego.

Łazi Yma wduż płota, dziury w całym szukō i blyńdzi ô kapuście i szałōcie. Blyńdzi ô zezimkowyj brzozie, ô skōkaniu na krziwe strōmy, ô brykaniu, ô meczyniu na głos.

Łazi koza wduż płota i dziury szukō. Trōwy niy szkubnie, krasikōniu niy ruszy, mlycza nie urwie. Za płotym trōwa, krasikōń i mlycze wiyksze sōm i take inksze, take zapłotowe. Radowała sie koza na maszkety, plac w żołōndku rychtowała se na wyblyndzōne maszkety.

Łaziyla koza wduż płota dziyń cołki i nic niy jadła.

Łaziyla koza wduż płota drugi dziyń i dalij nic niy jadła. Łaziyla koza wduż płota trzeci dziyń i dalij uwziyńcie nic niy jadła... Na sztwōrty dziyń Yma niy wylazła z chlywika, a Erna miała mlycze i krasikōń dlō siã. Snadnōm rzeczōm, jak niy pas sie spyntany Erwin.

Bõjka ô boczõniach

Rõz na podzim Filip przirychtowoł wysoki sup. Wyższy jak dõm, wyższy jak stodoła, nawet ôd sypaniõ wyższy. Ôpõlõł go z rubszego kõńca. Ôpõlõny namazoł terõm. Zastyrczõł Filip koło ôd fõry na supie. Sup wkopoł do ziymie wele ściany ôd stodoły. Poõbkõdoł sup kamiyniami. Dlõ bezpieczeñci prziszłych miyszkañcõw przymocniõł Filip sup do stodoły.

Niy przeszło ani wiela czasu i przifurnõł boczõñ. Wziõn sie do budowaniõ gniõzda. Snosiõł patyki i asty, akuratnie uklõdoł na kole. Snosiõł kympki trõwy, klõnki pyrzu, slõmã. Robiõł prõcno. Po põru dniach gniõzdo było fertig. Przifurgła boczõniowõ. Słõżyła sztyry jajca, z kerych wykluły sie sztyry boczõnynta. Boczõnynta rosły, õbrõstały piyrzym. Boczõñ i boczõniowõ futrowali swoich bajtli. Boczõnie rosły i ku kõńcu lata wykcludziły sie z gniõzda. Boczõnie õdfurgły.

Tak to sie powtõrzało bez kupã lõt. Rok za rokym. Filip bõł szczyñśliwy, bo boczõnie w õbyjñciu szczyñście przinoszõm. W koždy zezimek Filip wyglõndoł boczõniõw. Boczõñ

przilatowoł, dōwoł do porzōndku gniōzdo. Snosiōł asty, akuratnie uklōdoł. Robiōł prōcno. Gniōzdo było corōz wyźsze. Na niźsze sztoki wkludziyły sie wrōble. Przilatowała boczōniowō. Skłōdała sztyry abo trzi jajca, z kerych wykluwały sie boczōniynta. Boczōniynta rosły, ôbrōstały piyrzym.

Boczōń i boczōniowō futrowali swoich bajtli. Boczōnie rosły i ku kōńcu lata cołkō familijō zbiyrała sie z inkszmi boczōniami na łōnce i ôdlatowała do cieplic.

Tak to sie powtōrzało bez kupã lōt - rok za rokym.. Boczōnie przilatowały, gniōzdo rosło ku wiyrchu. Na niźszych sztokach miyszkało corōz wiyncyj wrōbli. Przikludziyły sie sam tyź mazurki, niyskorzij szpōki. Filip bōł szczyńśliwy, bo boczōnie w ôbyjściu szczyńście przinoszōm.

I w tyn zezimek Filip wyglōndō boczōni. Dyć boczōnia ani widu ani słychu. Niy ma boczōnia, niy ma boczōniowuj. Sroge gniōzdo czekō prōzne. Nō bezma prōzne, bo wrōbli w nim cołkō hurma. Moc mazurkōw i zatela szpōkōw.

Przifurgła kawka – prōzne gniōzdo, boczōnia niy ma. Sōm wrōble, mazurki i szpōki, tōż znojdzie sie plac i dlō kawek.

Przifurgły kraski, pluskwy, chwistki...

Jyno boczōni jak niy ma, tak niy ma.

Przifurgła pustułka – prōzne gniōzdo, boczōnia niy ma. Sōm wrōble, mazurki i szpōki, tōż znojdzie sie i plac dlō pustułek... Ôj niy, niy zgodziły sie ptōki, niy zgodziły i pustułka przegnały. Bo pustułka to drōpiyźnik. Może ptōkōm zaszkodzić.

Przifurgła pōjdzka – prōzne gniōzdo, boczōnia niy ma. Sōm wrōble, mazurki i szpōki, tōż znojdzie sie i plac dlō pōjdziek. Ôj, niy, niy, niy! Przegnały do kupy pōjdzkã, co niy boji sie szczura i łaski, dyć zniynazdaniō ptōki gōni. Niy ma placu dlō pōjdzki w boczōnim gniōździe.

Smukłe kopciuszkki, czōrnonożki, snoszōm sierść, piōrka i wołnã do szparōw w gniōździe boczōnim, budujōm gniōzdkã ze ździebeł trōwy, mechu, korzōnkōw w gniōździe boczōnim. Chwistka w czōrnych jak sziwier szatach na zōlyty mō czōrnō gymbiczka, gōrdziyl, pierś i biōłe zdrzadołko na krzidołku. Jasnosiwō rzitkã i brzuch. Ôgōn, co sie durch ruszō, je jak zarościały, a w postrzodku piōra mō czōrne. Chwistka siwō jak sziwier, z zarościałym ôgōnym i rzitkōm, je jaśniyjszō jak samiec. W boczōnim gniōździe do kupy wychowajōm swoje ptōszynta.

Pod gniōzdem lōtō po ziymi pluskwa i szukō chrobōkōw, kiwō ôgonym to w gōrã, to na dōł. Pōrã razy chlaśnie krzidlami i leci ku gōrze, słoży krzidla i skiołzdō ku dołowi. Pōrã razy chlaśnie

krzydłami i leci ku gōrze, słoży krzydła i skiołzdō ku dołowi. Przifurguje drugō pluskwa. Gniōzdo swoje zaczynajōm w gniōździe boczōnim budować. Miseczkã budujōm ze sztyngli, liściō, korzyni, trōwy i kōnszczkōw mechu. Postrzodek moszczōm sierściōm, włosami ôd kōnia i piōrami. Latoś trzi abo sztyry razy ptōszynta wyfurnōm z boczōniego dōmu.

Kraski niy znōdły ani dziury w murze ani dziuple, tōż wkludziły sie na postrzednie sztoki boczōniego gniōzda, bo w nim chyże miyndzy astami i do metra głyboke. Nasnosiły ciynkich astkōw, suchyj trōwy, siana, piyrzō, liściō, a ku tymu końskich bułek, kozich i ôwczych bobkōw. Wybudowały te gniōzda pōrã lōt do zadku i ciyngym sie dō nich wrōcajōm. Samiec i samica majōm piyrze modre, ździebko jak zarościałe, dyc zmiyniō sie ône podug dōb roku.

Gowa i kark modre, ździebko bladozielōne, spodek modrosiwy, grzbiet i piōra na tułowiu rdzawe abo brōnotno-czyrwōnawe, krzydła modre i pod krzydłami modro, [piōra](#) na kraju krzideł po wyrchu czōrne, ôd spodku światłe, piōra w ôgōnie po wyrchu bladozielōne, ôd spodku światłe. Na zezimku piyrze je jaśniijsze i mocniijsze jak na podzim, kej kraski wykludzajōm sie z gniōzd. Majōm mocny, czōrny dziub i żōltawe szłapki.

Kawki przifurgły małōm grōmōdkōm i dierzōm sie pōrami. Kej pokōzały sie pustułka i pōjdzka, jedna z kawek wylynkała sie zaczęła upozorniać inksze kawki z źwiynkym „jüp, jüp, jüp”.

Festelnie sie kawki przidały, kej ptōki do grōmady przegnały pustułkã i pōjdzkã. Kawki roztoparczyły piōra, schyłyły sie i wykrziwiły karki, až im sie pukel stawioł, wykryńciły ôgōny ku pustułce i forskały. Jak pustułka uciykła, kawki wrōciły sie do swoich gniōzdek i samce zaczęły wōbić samiczki „cik, cik, cik” Bez zima skamraciły sie z gawrōnami.

Szpōki źwiynki z Filipowego placu plōntały ze swoim śpiywym. Z seryjōm ćwiyrkōw, z krōtkimi skrzekami i klekotaniym, choćby boczōnie sie wrōciły, atoli małe.

Wesoło na placu, ôj wesoło. Raduje sie gadzina. Radujōm sie kurka, kokot i siedmioro bezma srogich kurzōnt. Radujōm sie gyńsi, ôwce, kozy, kōń i świnka. Kot sie raduje i pies. Radujōm sie wrōble, mazurki, kraski, pluskwy, chwistki, szpōki, wrodarki, młynōrki, sztyrnadle, cukrōwki i kosy. Baji stroka sie raduje.

Jyno boczōni jak niy było, tak niy ma.

Böjka ô yzlu

Paulek lōtoł ôd rana po cołkim ôbyjściu. Lōtoł po sadzie, po pastwisku, po cołkim ôbyjściu.

Wytorowoł nowõ wõń. Maszketnõ wõń. Jakõs gadzina, dyc co to?

Ô, ta wõń wiedzie ku masztalni. Masztalnia zawartõ. Dziwne. Erwin sie pasie. Masztalnia zawartõ. Dziwne.

Chlywik ôd kōzōw ôtwarty, chlywik ôd świnki ôtwarty, kurnik ôtwarty, a masztalnia zawartõ.

Filip ôtwar chlywik ôd świnki, kurnik i chlywik ôd kōzōw, a masztalnie niy ôtwar, jyno Erwina wywiōd i masztalniã zawar...

Nowõ wõń i zawartõ masztalnia. Dziwne.

Pojakymu masztalnia jeszcze zawartõ? – spytoł sie Paulek Pyjtra.

Niy wiym. Filip wiy. Filip wiy wszyjsko – ôdpedioł Pyjter.

Świnka nic niy gõdała. To niy jeji sprawa. Chlywik mõ ciepły, koryto połne. Co jõm ôbchodzi jakõs wõń. Takõ świnka z tyj Berty.

Podleciały ôwce. Spytej sie Filipa. Spytej sie Flipa – zabeczały Helga, Ana i Gryjtka.

Przydyrdały kozy. Filip wiy. Filip wiy –
zameczały Erna i Ema.

Zgniyły kot, becynie, meczynie. Tela sie Paulek
dowiedzioł.

Tyż mi tajymnica. Masztalnia musi być zawartõ –
zapioł Karol. Musi być zawartõ i tela. Filip zawar.
Nõ dyć, że Filip. Nõ isto, że Filip – zameczały
kozy.

Nõ isto, że Filip. Nõ isto, że Filip – zabeczały
ôwce.

Zawar Filip, bo fto? Zawar Filip, bo niby fto?
Zawar Filip, bo niby fto? – zagdõkała Karolinka.
Nõ isto, że Filip – Paulka już ździebko zaczy
brać mory.

Nowõ wõń. Masztalnia zawartõ. Gadzina gõdõ,
a nic niy wiy.

Przifurgła stroka. Siadła se na fõrtce. Niy mioł rõd
Paulek stroki, ôj, niy mioł. Dyć stroka wszyjsto
wiy. Bo stroka to ciekawski ptõk.

Możno ty wiysz, skõnd ta wõń? A masztalnia
pojakymu zawartõ? – spytoł sie Paulek stroki.

Jõch je stroka, stroka Magdalyna, a stroka
Magdalyna wiy wszyjsko, bo wszyjsko widzi
i słyszy. Takõ prawie zech je, Paulku.

Nõ dobrze, Magda! – gõdej, co wiysz.

Jõch niy Magda. Jõch Magdalyna – zakrakała
stroka.

Dobrze, Magdalyno. Niy ch ci bydzie. Pojakymu
masztalnia je zawartõ? Co to za wõń? – Paulka
już mory brały festelnie.

Masztalnia je zawartõ, bo Filip tam zawar nowõ
wõń – zaczyła bõznować stroka.

Już zech na to prziszõł – warknõł pies.

Już gōdōm – Magdaluna znała Paulka
i wiedziała, iże niy trza go szterować.

Już gōdōm. Już gōdōm.

Wczoraj na wieczōr kurki siedziały na
zicsztangach w kurniku, kozy i owce wcinaty
siano z jaśli w swoim chlywiku, Berta zajyna sie
korytym, Pyjterek się kajś buksowoł, a ty, Paulku,
smykoł żeś sie po wsi.

Wtynczōs prawie Filip zawar masztalniã. Już
terōzki wiysz, skirz czego żōdyn niy wiy,
pojakymu Filip zawar masztalniã.

Gōdej! – Paulek zawarczoł festelnie groźnie.

Magdalyna ôpaternie ôdfurgła na dach ôd
chlywika. Na dach Paulek niy wlezione.

Gōdej! Chyca cie! Kejs cie dopadnã! Piōrka ci
z ôgōna powyrywōm, ty stroko ôszkliwō –
zaskowyczoł bezsiylny Paulek.

Ôszkliwō, ôszkliwō, ôszkliwō, ôszkliwō –
zaskrzeczała stroka i ôdfurgła do lasa.

W kōńcu! W kōńcu! Uradowoł sie Paulek
i zameloł ôgōnym. Na schodki ôd wysiōdki wylōz
Filip. Terōzki Filip ôdewrze masztalniã.

Filip przeciōng sie, rozglōndnōł i pōmysłoł: Paul
lōtō, Pyjter z miski pije mlyko z wodōm, Karol
pieje na płocie, świniã aż sam słyhać, jak
mlaskō, Karolinka kurzynta wodzi, kozy
i ôwce na pasiōnku. Masztalnia zawartō.
Wszyjsko je, jak mō być. Uśmiychnōł sie Filip,
ôbrōciōł na piyńcie i rōd poszoł do kuchni napić
sie
miynty

z miodym.

Nowō wōń. Masztalnia zawartō. Gadzina gōdō,
a nic niy wiy. Wrōciōł sie Paulek do budy. A co
mi tam. Niy ch sie dzieje, co chce. Niy jedyn
Paulek za wszyjsko ôdpowiadō. Niy ch by tam

Filip i dracha zawar. Co mie to ôbchodzi. Ale wōniō jakoś maszketnie. Maszketny smrōd, że tak powiym.

Bōjka ô gawrōnach

Ôkropne larmo i bańtuch ôcuciyły gadzinã. Dziwne to, bo ô tym czasie kozy, ôwce, świnka, gŷnsi i kurki rade suchały chwistkōw, wrodarek, młynōrek, sztyrnadli, cukrōwek, kosōw, nō i mynij rade [mazurkōw](#), [szpōkōw](#), pōjdziek, krasek, pluskew i kawek. Przi źwiynkach ptōszyj muzyki gadzina ciyrpliwie czekała na Filipa. Za chwilkã przijdzie gospodōrz. Bydzie wōniało świyżym sianym, zaszuszczy ziōrnie i ôsucie sute do kōrmikōw.

Dzisiej nic z tego. Ôkropny bańtuch i straszne larmo. Cojś przikrego, cojś ôszkliwego. Nic niy słychać. Jyno te ôszkliwe źwiynki chaje przi kōrmikach. Pies po wachowaniu bez cołkō noc zasuzōł se na to, coby z rana pokimać, a sam cojś przikrego i niyspodzianego – hurma gawronōw... Halastra gawronów! Ôkropny bańtuch. Niy słychać przyjemnych źwiynkōw zezimkowego rana.

Pyjter niyrōd, bo ledwo ôko prziwar po suźbie w sypaniu. Świnia jak to świnia, chciała jeszcze

pokimać. Ôwce zabeczały, kozy zameczały: nie ma źle. Dõ sie strzimać. Gawrõny ôchrapociejõm. To je waźniejszy. Zarõzki sñiõdanie. Jak je rozwidniõk, to je sñiõdanie. Zwyk je drugõm naturõm ôwce i kozy. I tela!

Przijdzie Filip, ôtworzi kozi chlywik i przegõni gawrõny. Jeszcze chwila, chwilka – z kuchnie wõniõ damfowanymi kartõflami.

Tak tyź sie stało. Filip wylõz z dõmu, przeciõg sie, ziywnõł na głos. Wejzdrzoł rozweselõny na hurmã wrzaskotliwych gawrõnõw. Ôj, moc ich dzisioj, zamoc ich dzisioj. Klacknõł w rynce, gwizdnõł

i przegõniõł chacharõw. Ziywnõł jeszcze rõz, juź ciszyj. Siõgnõł za dźwiyrze do sieni i wyciõng miseczkã mlyka z wodõm dlõ Pyjtra, ziywnõł drugi rõz i wyciõng kibel z gorkimi kartõflami dlõ świnki i ruszõł ku stodole, skõnd wziõn siano dlõ tych, co beczõm i meczõm, ziõrnie i ôsucie dlõ gõwydzi

i świnki. Siano do jaśli, ziõrnie dlõ kur i gyñsi do kõrmikõw. Ôsucie wymiyszõł z kartõflami i wsuł śwince do koryta.

Rozglõndnõł sie Filip ôpaternie, wybadoł kaj sie stracyły gawrõny? Nõ i dobrze. Niyh se przifurnõm, kej gyñsi, kury, świnka, ôwce, kozy i kot juź sie najadły. Gawrõny wyzbiyrajõm resztki. Postõł Filip w wysiõdce bez jednã chwilã, bez drugõ. Rozglõndnõł sie. Gawrõny niy przifurnõm.

Poszõł Filip do masztalnie, wywiõd kõnia, zaprzõng go do siywnika. Musiõł Filip jechać na

pole pod las i zasiōc ćwiklã. Czas bōł ôstatni na siōnie ćwikle. Gadzina ôdbytō. Gawrōny przegōniōne. Spuściōł Filip Paulka z lyńcucha, fōrtkã zawar. Bydzie Paulek wachowoł ôbyjściō przed takimi gościami, co sie ich niy prosiyło.

Jyn Filip z kōniym stracyli sie za ôkryntym, a sam przifurgły gawrōny. Siadły na dachu ôd stodoły. Ôbsiadły boczōnie gniōzdo. Przeświadczyły sie, że Filipa niy ma. Wszczyny ôkropny bańtuch i straszne larmo. Cojś przikrego, cojś ôszkliwego. Sfurgły gawrōny na ziymiã i ôbsiadły karmidełka.

Na chwilã wszyjsko ucichło. Słyhać było klupanie gawrōnich dziubōw i głosy ôd chwistkōw, [mazurkōw](#), [szpōkōw](#), krasek, pluskew, młynōrek i kawek w boczōnim gniōździe, a ku tymu ôd wrodarek, sztyrnadli, cukrōwek, kosōw, co sie gniōździły w ôkolicy. Cicho było chwilkã krōciuškō.

Gawrōny wartko wyjadły resztki po kurzyntach, gyńsiach, kozach i ôwcach. Skończōł sie futer, zacōn sie wrzaskot. Nic niy słyhać. Jyno te ôszkliwe źwinyki chaje przy kōrmikach. Jyno bańtuch, jyno larmo, jyno wrzaskot.

Schowały sie ôwce Helga, Ana i Gryjtka, Erna i Yma w chlywiku. Pyjter do kupy z Paulkym zgodnie schowali sie w budzie. Uciykły do kurnika kury. Gyńsi tyż sie kajś stracyły.

Na drugi dziyń wszyjsko sie powtōrzyło i na nastympny i nastympny.

Na placu rzōndziły gawrōny.

Niy czekały już, aż gadzina sie najy. Niy czekały na resztki. Nie czekały już, aż Filip straci sie za ôkryntym.

Z wrzaskotym sfurgowały hurmōm i przeganiały gospodōrzy.

Co sam robić? Co sam robić? Niy poradziōł Paulek – Gawrōnōw było zamoc. Niy poradziōł Pyjter – Gawrōnōw było zamoc.

Filip tyż niy wiedziōł, co sam robić. Wystawiōł Filip nowy kōrmik. Kōrmik dlō gawrōnōw. Nasuł im ziōrniō. Gorszyła sie gadzina. Dyc co inkszego Filip miōł zrobić.

Paul, Pyjter, kozy, ôwce, gyńsi i Karol i Karolina swōj rozum majōm i wiedziały, że gawrōny wydziubiōm ziōrnie ze swojego kōrmika i zajs bydōm larmować i zajs ôbsiednōm kōrmiki ôd Filipowyj gadziny i zeżerōm jyj futer.

Wystawiōł Filip drugi kōrmik. Drugi kōrmik dlō gawrōnōw. Nasuł im ziōrniō. Gorszyła sie gadzina. Dyc co inkszego Filip miōł zrobić. A Paulek, Pyjter, kozy, ôwce, gyńsi i kury swōj rozum majōm i wiedziały, że gawrōny wydziubiōm ziōrnie ze swoich kōrmikōw, a niyskorzij bydōm larmować i ôbsiednōm kōrmiki ôd Filipowyj gadziny i zeżerōm jyj futer.

Nic niy zmiyniało zgorszynie chwistkōw, wroderek, młynōrek, sztyrnadli, cukrōwek, kosōw, [mazurkōw](#), [szpōkōw](#), pōjdziek, krasek, pluskew, kopciuszkōw i kawek.

Z daleka prziglōndały sie pōjdzka i pustułka. Były
ździwiōne. Niy wiedziały, jak zrozumieć to, co
dzioło sie w ôbyjściu ôd Filipa.

Gawrōny rzōndziyły i tela.

Urzykoł Filip, urzykała gadzina, urzykali
miyszkańce boczōniego gniōzda. Jyno Berta niy
urzykała, bo koryto pōłne, a chlywik bōł zawarty.